

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.06.1965, sp. zn. 11 To 12/65, ECLI:CZ:NS:1965:11.TO.12.1965.1

Číslo: 38/1965

Právní věta: Pokud devizový tuzemec kupuje od cizinců valuty, jedná proti předpisům o dev. hospodářství. Pro výpočet dev. škody rozhodné pro posouzení, zda jde o přešůpek ve fin. hosp. podle § 14 písm. b) zák. č. 60/1961 Sb. nebo o tr. čin ohrožení dev. hosp. podle § 146 tr. zák., je rozhodující, jak devizový tuzemec s nezákonně nabytými valutami naloží. Pokud devizový tuzemec koupil cizozemské peníze za kurzovní hodnotu a pak je rovněž za kurzovní hodnotu nabídl Státní bance nebo směnil na jiném příslušném místě, (§ 5 odst. 2 vyhl. č. 6/1963 Sb.) nejde o trestný čin. Jestliže devizový tuzemec zaplatil cizinci za cizozemské peníze částku převyšující kurzovní hodnotu a pak je nabídl Státní bance nebo je směnil u míst k tomu příslušných, je dev. škodou pouze rozdíl mezi peněž. částkou, kterou by získal cizinec při legální směně a mezi částkou, která byla cizinci za cizí valuty vyplacena. V posledně uvedeném smyslu je třeba posuzovat vznik devizové škody při protipr. vývozu česk. peněz do ciziny a jePubl.směnu za valuty.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.06.1965

Spisová značka: 11 To 12/65

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Devizové vztahy, Ohrožení devizového hospodářství, Tuzemec devizový

Předpisy: 107/1953 Sb. § 6 ods. 6 písm. b) 60/1961 Sb. § 14 140/1961 Sb. § 146

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 38/1965 sb. rozh.

Pokud devizový tuzemec kupuje od cizinců cizí valuty, jedná proti předpisům o devizovém hospodářství. Z toho však nevyplývá, že v každém porušení předpisů o devizovém hospodářství jsou dány znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. Rozhodná je přitom výše devizové škody.

Pro výpočet devizové škody rozhodné pro posouzení, zda jde o přešůpek ve finančním hospodářství podle § 14 písm. b) zák. č. 60/1961 Sb. nebo o trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák., je rozhodující, jak devizový tuzemec s nezákonně nabytými valutami naloží.

Pokud devizový tuzemec koupil cizozemské peníze za kurzovní hodnotu a pak je rovněž za kurzovní hodnotu nabídl Státní bance nebo směnil na jiném příslušném místě ve smyslu § 5 odst. 2 vyhl. č. 6/1963 Sb., nejde o trestný čin.

Jestliže devizový tuzemec zaplatil cizinci za cizozemské peníze nebo jiné devizové hodnoty částku převyšující kurzovní hodnotu a pak je nabídl Státní bance nebo je směnil u míst k tomu příslušných, je devizovou škodou pouze rozdíl mezi peněžitou částkou, kterou by získal cizinec při legální směně a mezi částkou, která byla cizinci za cizí valuty vyplacena. Pokud devizový tuzemec nakládal z nezákonně nakoupenými cizími valutami tak, že se nedostaly do dispozice příslušných československých orgánů, nebo hrozilo nebezpečí úniku cizích valut mimo potřeby našeho národního hospodářství, je devizovou škodou peněžitá částka vyplacená cizinci v rámci protiprávního nákupu cizích valut.

V posledně uvedeném smyslu ke třeba posuzovat vznik devizové škody při protiprávnímu vývozu československých peněz do ciziny a jejich směnu v cizině za cizí valuty.

O porušení ustanovení § 6 odst. 6 písm. b) zák. čís. 107/1953 Sb. o devizovém hospodářství ve znění vyplývajícím ze zák. č. 6/1958 Sb. může jít pouze za předpokladu, že vůči devizovému cizozemci vznikl právní závazek čili povinnost devizového tuzemce tento závazek splnit.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 1965 - [11 To 12/65.](#))

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 6. 1965 sp. zn. 1 T 6/65 byl vedle dalších obžalovaných obžalovaný A. uznán vinným trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a trestným činem porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody na 18 měsíců nepodmíněně, podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. zák. k propadnutí automobilu zn. Fiat 1800. Obžalovanému byla uložena povinnost nahradit způsobenou škodu Ústřední celní správě MZO.

Na základě odvolání obžalovaného A. Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek u obžalovaného A. ve výroku o vině trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a ve výroku uznal obžalovaného A. vinným trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a uložil mu nový trest a podle § 55 odst. 1 písm. d) tr. zák. vyslovil propadnutí automobilu zn. Fiat 1800.

Ve výroku o vině trestným činem porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., i výroku o náhradě škody zůstal napadený rozsudek ohledně obžalovaného A. nedotčen.

Z odůvodnění:

Obžalovaný A. byl uznán vinným za to, že od června 1963 do dubna 1964 v Praze 1 a jinde soustavně porušoval předpisy o devizovém hospodářství jednak neoprávněnou platbou v čs. měně cizímu státnímu příslušníku, a to částkou 3500,- Kčs za 100 US dolarů, příslibem protihodnoty v ČSSR cizímu státnímu příslušníku za poskytnutí částky 600 západoněmeckých marek na úhradu nového motoru do automobilu Fiat 1800, jednak neoprávněným vývozem cizích valut z ČSSR do západního Berlína, a to ve dvou případech celkem 210 US dolarů a 100 západoněmeckých marek, a neoprávněným vývozem částky 33 700,- Kčs tamtéž za účelem zakoupení osobního automobilu, magnetofonu a jiných předmětů, čímž způsobil devizovému hospodářství škodu v částce 39 842,- Kčs. Toto jednání obžalovaného pak městský soud posoudil jako trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák.

Pokud jde o uvedená skutková zjištění, odpovídají výsledkům provedených důkazů až na závěr

týkající se celkové výše škody, způsobené devizovému hospodářství.

Městský soud správně v odůvodnění napadeného rozsudku poukazuje na to, že k naplnění znaků trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. je třeba jednání proti předpisu o devizovém hospodářství, které je upraveno zejména zákonem č. 107/1953 Sb. o devizovém hospodářství, ve znění zákona č. 64/1958 Sb. (a lze dodat, že i zákonem č. 84/1952 Sb. o organizaci peněžnictví a vyhláškou ministerstva financí a zahraničního obchodu č. 6/1963 Sb. k zákonu o devizovém hospodářství), a to v takovém rozsahu, aby tím vznikla devizovému hospodářství větší škoda, za kterou je soudní praxí pokládána devizová škoda v částce kolem 4000,- Kčs. Městský soud však nerozvedl, jakými hledisky se řídil při výpočtu devizové škody a na základě čeho dospěl k závěru, že obžalovaný A. způsobil svým jednáním našemu devizovému hospodářství celkovou škodu v částce 39 842,- Kčs.

Odvolací soud předesílá, že ze shora uvedených předpisů o devizovém hospodářství vyplývá, že je jedině Československému státu přísluší provádět devizové převody a uskutečňovat platební styk s cizinou. Pokud tedy devizový tuzemec kupuje od cizinců cizí valuty, jedná proti předpisům o devizovém hospodářství. Z toho však ještě nevyplývá, že v každém porušení předpisů o devizovém hospodářství jsou dány znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. Jak již i městský soud uvedl, může jít o trestný čin jedině tehdy, vznikla-li porušením předpisů o devizovém hospodářství větší škoda. Pro výpočet devizové škody rozhodné pro posouzení, zda jde o přestupek ve finančním hospodářství podle § 14 písm. b) zák. č. 60/1961 Sb. nebo o trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. je pak rozhodující, jak devizový tuzemec se získanými valutami naloží.

Pokud devizový tuzemec koupil cizozemské peníze za kurzovní hodnotu a pak je rovněž za kurzovní hodnotu nabídl Státní bance československé, nebo směnil na jiném příslušném místě ve smyslu § 5 odst. 2 vyhl. č. 6/1963 Sb., došlo tím k zamezení úniku koupených cizozemských peněz devizovému hospodářství a tím i k zamezení škody. V takovém případě nejde ani o trestný čin, ani o přestupek.

Jestliže však tuzemec zaplatil cizinci za cizozemské peníze nebo jiné devizové hodnoty částku, převyšující kurzovní hodnotu, nedostává se v takovém případě našemu devizovému hospodářství žádoucí přiměřené úhrady v devizových hodnotách, i když pak devizový tuzemec nabídne Státní bance nebo smění u míst k tomu příslušných nelegálně nabyté cizí peníze. V tomto případě vzniká našemu národnímu hospodářství devizová škoda, kterou však je pouze rozdíl mezi peněžitou částkou, kterou by získal cizinec při legální směně a mezi částkou, která byla cizinci za cizí valuty vyplacena. Dosáhne-li takto vzniklá škoda výše okolo 4000,- Kčs, jsou dány všechny znaky trestného činu podle § 146 tr. zák.

Pokud však devizový tuzemec nakládá s nezákonně nakoupenými cizími valutami tak, že se nedostaly do dispozic příslušných československých orgánů, nebo hrozilo konkrétní nebezpečí úniku cizích valut mimo potřeby našeho devizového hospodářství, takže cizí valuty nemohly sloužit potřebám našeho národního hospodářství, pak je devizovou škodou celá peněžita částka vyplacená cizinci v rámci protiprávního nákupu cizích valut. V tomto smyslu je třeba posuzovat vznik devizové škody při protiprávním vývozu československých peněz do ciziny a jejich směnu v cizině za cizí valuty, neboť za vyvezené československé peníze se nedostává našemu devizovému hospodářství příslušné devizové protihodnoty.

Provedenými důkazy bylo zjištěno, že obžalovaný A. v souvislosti se svým prvním zájezdem do západního Berlína v roce 1963 si neoprávněnou platbou za cizí valuty opatřil celkem 150 US dolarů za 5250,- Kčs, tj. 35,- Kčs za jeden US dolar a 100 západoněmeckých marek, přičemž u této valuty nebylo zjištěno, za jakou částku byla opatřena. Tyto valuty pak neoprávněně vyvezl do západního Berlína, kde za ně nakupil magnetofon a jiné předměty. V porušování předpisů o devizovém

hospodářství pokračoval pak v r. 1964, kdy u příležitosti svého druhého zájezdu za pomoci spoluobžalovaných si opatřil a vyvezl tamtéž za účelem zakoupení osobního auta jednak cizí valuty, a to 60 US dolarů získaných za částku 2160,- Kčs, tj. platbou 36,- Kčs za 1 US dolar, jednak čs. peníze v částce 33 700,- Kčs.

V uvedených případech tedy obžalovaný A. jako devizový tuzemec nakládal s nezákonně nakoupenými valutami tak, že došlo přímo k úniku cizích valut mimo potřeby našeho devizového hospodářství, takže cizí valuty nemohly sloužit potřebám našeho národního hospodářství. Za devizovou škodu je proto třeba považovat celou peněžitou částku, vyplacenou jednotlivým cizincům v rámci protiprávního nákupu cizích valut. Vyhází-li se ze shora uvedených skutkových zjištění, je třeba v daném případě považovat za škodu způsobenou devizovému hospodářství nejméně částkou 41 290,- Kčs a nikoliv 39 842,- Kčs, jak byla nesprávně uvedena v rozsudku. Uvedená výše devizové škody sestává jednak z částky 7410,- Kčs, zaplacené za US dolary, dále částky 33 700,- Kčs, vyvezené v československých penězích a konečně z částky 180,- Kčs, rovnající se úřední kurzovní hodnotě 100 západoněmeckých marek. U této valuty nebylo totiž možno zjistit za jakou částku čs. peněz byla opatřena, takže v pochybnostech bylo počítáno ve prospěch obžalovaného s hodnotou podle úředního kurzu.

Městský soud dále pochybil, když za součást porušování devizových předpisů, zakládající spolu s dalšími útoky proti devizovému hospodářství skutkovou podstatu trestného činu podle § 146 odst. 1 tr. zák., pokládal ve shodě s obžalobou nesprávně i příslib obžalovaného A., týkající se poskytnutí protihodnoty devizovému cizozemci v ČSSR. Obžalovaný A. ve své výpovědi při hlavním líčení v tomto směru uvedl, že motor mu opatřil jistý L. ze svých prostředků, a to za 600 západoněmeckých marek. Za to mu slíbil, že mu poskytne protihodnotu při jeho návštěvě v ČSSR. Tento příslib úhrady dal onomu L. proto, že mu to bylo trapné a chtěl se nějak odvděčit. Svědkyně M. v této souvislosti při hlavním líčení uvedla, že po opatření motoru se chtěl obžalovaný A. odvděčit tím, že při eventuální budoucí návštěvě L. v ČSSR by za něho platil útratu, případně by ho pozval k sobě jako hosta. Podle názoru svědkyně sice L. tuto nabídku neodmítl, ale usuzovala z jeho chování, že s tím ani nepočítal.

Je sice pravda, že podle § 6 odst. 6 písm. b) zák. č. 107/1953 Sb. o devizovém hospodářství ve znění, vyplývající ze zák. č. 64/1958 Sb., devizoví tuzemci nesmějí bez povolení ministerstva financí vstupovat v smluvní závazky v poměru k cizině, nebo uznávat závazky v poměru k cizině. Podle závěru výpovědi znalce prom. práv. S. při hlavním líčení by se však mohlo o porušení ustanovení § 6 odst. 6 písm. b) uvedeného devizového zákona jednat za předpokladu, že vůči devizovému cizozemci vznikl právní závazek, čili povinnost devizového tuzemce tento závazek plnit a pokud devizový cizozemec netrvá na plnění závazku, nejde o porušení zmíněného ustanovení. Nejvyšší soud přitom poukazuje na to, že podle § 34 obč. zákoníku mohou práva a povinnosti v občanskoprávních vztazích vzniknout z právního úkonu, jímž je projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku takových práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. Podle § 37 obč. zákoníku musí být právní úkon učiněn určitě, jinak je neplatný. Ze skutkových zjištění shora uvedených je patrné, že nebylo prokázáno, že by mezi obžalovaným A. a cizím státním příslušníkem L. byl uzavřen takový právní úkon, s nímž by byl podle příslušných právních předpisů spojen vznik práv na jedné a povinností na straně druhé. V tomto případě nebyla splněna především základní podmínka, aby se vůbec mohlo jednat o právní úkon, neboť příslib obžalovaného byl zcela neurčitý. Z výpovědi výše uvedených je rovněž patrné, že L. od obžalovaného A. žádnou protihodnotu nežádal, ani plnění takové protihodnoty nečekal a na ní netrval. Naopak z celého jeho jednání a chování, jak bylo vyličené, je možno usuzovat, že šlo o zdvořilostní akt. Vzhledem k tomu, že nebylo prokázáno, že by se mezi obžalovaným A. a cizím státním příslušníkem L. uskutečnilo jednání, mající povahu právního úkonu, s nímž by zákon spojoval vznik práv a povinností, nemohlo jít o porušení uvedeného ustanovení devizového zákona. Nemělo být proto shora vyličené jednání mezi A. a L. považováno za součást činnosti zakládající skutkovou podstatu trestného činu ohrožení devizového hospodářství

podle § 146 odst. 1 tr. zák., jak nesprávně rozhodl městský soud.

Odvolací soud proto k odvolání obžalovaného A. napadený rozsudek v této části zrušil a uznal obžalovaného v tomto směru vinným, že v době od června 1963 do dubna 1964 v Praze 1 a jinde soustavně porušoval předpisy o devizovém hospodářství jednak neoprávněnou platbou cizímu státnímu příslušníku v částce 3500,- Kčs za 100 US dolarů a jednak neoprávněným vývozem cizích valut a čs. peněz z ČSSR do záp. Berlína, a to celkem 210 US dolarů, 100 západoněmeckých marek a 33 700,- Kčs za účelem koupě osobního auta, magnetofonu a jiných předmětů, čímž způsobil našemu devizovému hospodářství škodu v částce 41 290,- Kčs, tedy způsobil devizovému hospodářství větší škodu tím, že jednal proti předpisům o devizovém hospodářství.